

עין הרע

איך להינצל ולהיות מוגנים

מה זה בכלל עין הרע?

יותר ומחוברים יותר לאדם עלולים יותר לפגוע בו. הרי כולנו היינו רוצים לעשות עין הרע לאחמדינג'אד, לחמאס ולכל שאר חבריהם ששונאים אותנו, אך הדבר לא כזה פשוט. לעשות חס ושלוש עין הרע לחבר טוב או לבן משפחה יהיה הרבה יותר קל. לא צריך לתכנן את זה או להשקיע מאמץ, מספיק שמחשבות מסוימות בלתי מבוקרות ירוצו לנו בראש כדי להזיק לאחר.

עין הרע זוהי תופעה בה אדם יכול להזיק לאדם אחר באמצעות מחשבות לא טובות שהוא חושב. בניגוד לנהוג לחשוב, לא צריך להיות אדם רשע כדי לעשות עין הרע, דווקא האדם שיכול להזיק הכי הרבה ולעשות את העין הכי גדולה היא האמא על הילדים שלה. לא תמיד אנשים מודעים לכך שהם עושים עין הרע לאחרים, אלא שעושים זאת בתמימות ובחוסר כוונה להזיק. דווקא אנשים קרובים

האם באמת קיים דבר כזה "עין הרע"?

ישנן הלכות שונות הנוגעות להזיק ראייה כמו הקמת מחיצה בין שכנים או לא לעבור ליד שדה חברו בשעה שעומדת בקמותיה וכו'. רבותינו הקדושים התייחסו ברצינות לכל העניין של עין הרע, וניתן לראות שהעניין מופיע במקורות נכונן ואמיתיים.

למרות כל האמור ולמרות שעין הרע זוהי תופעה קיימת ושכיחה, בכל זאת חשוב לדעת שככל שנתעמק בכך יותר ונאמין בזה, כך נהיה יותר פגיעים ומושפעים. אדם שלא מאמין בעין הרע מפחית את רמת הפגיעות שלו לזה. אדם שכל היום יחשוב על עין הרע ויפחד מזה, עלול להזיק לעצמו גם אם אף אחד לא באמת עשה לו עין הרע. הפחד הופך אותנו לפגיעים יותר, והביטחון הופך אותנו לחסינים. לכן כדאי לדעת וללמוד את הדברים מצד אחד, אך לא לפחד ולחשוב עליהם יותר מדי.

בהחלט. התורה מציינת את עניין העין הרע עם יוסף הצדיק שמראה לנו את הדרך כיצד להפוך לבלתי פגיעים לעין הרע, כפי שיעקב אביו מברך אותו "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין". גם בתקופת אברהם ושרה, המדרש מספר על שרה שנתנה עין הרע בהגר וגרמה שתפיל (לפני שילדה את ישמעאל). לאחר שהגר ילדה את ישמעאל נתנה שרה עין הרע גם בו והוא לא יכל ללכת על רגליו (ולכן הגר מרימה אותו למרות שהיה כבר נער גדול). בנוסף ישנן גמרות שונות שעוסקות בעניין הזה, הגמרא במסכת ברכות דף כ. מספרת על רבי יוחנן שהיה טוב מראה ושאלו אותו האם אינו מפחד מעין הרע, הוא ענה שהוא מזרעו של יוסף הצדיק ולכן עין הרע לא שולטת בו. במסכת בבא מציעא דף קז: מסופר על רב שהיה יודע ללחוש על הקברים ואמר שתשעים ותשעה מתו מעין הרע ואחד בדרך ארץ. בנוסף

מה גורם לעין הרע?

את הדברים מחדש ויבדקו אם הוא באמת כזה צדיק שראוי לעושר הזה. כאשר מגיעים למצבים כאלו, אז אף אחד לא יוצא זכאי בדיון, שהרי אף אחד לא מושלם וכמות העברות שלנו היא לא קטנה. אם יתברר שהוא לא ראוי לעושר הזה, עלולים חס ושלוש לקחת לו את אותו העושר או להוריד עליו ייסורים שונים. המחשבה הלא טובה שיצרה את כל זה היא עין הרע שאותו אדם עשה לחברו. זה לא אומר שאותו אדם הוא רע מטבעו, ברוב המקרים האדם כלל לא מתכוון להזיק. אך עצם המחשבה על הדבר מזיקה. האדם יכול גם לעשות לעצמו עין הרע אם יחשוב על דבר מסוים הקשור אליו בהתלהבות מוגזמת. למשל, מרוב שאדם יחשוב בהתלהבות שהוא הכי טוב בתחום מסוים, הוא עלול לעשות לעצמו עין הרע ופתאום אחרים יצליחו הרבה יותר טוב ממנו.

עין הרע נגרמת בדרך כלל מדברים המושכים את העין ומעוררים קנאה. אדם שקונה חפץ חדש ומנקר עיניים, מתלהב מדבר מסוים או משוויץ בפני אנשים, עלול למשוך לעצמו הרבה עין הרע. תחושות הגאווה והכבוד הופכות את האדם לפגיע ואז עין הרע שאחרים יעשו לו תוכל בקלות לשלוט בו.

כאשר אדם חושב על משהו, הוא מייצר מציאות מאותה המחשבה. כאשר הוא חושב על העניינים של חברו, ובעיקר אם הוא מקנא בחברו, הוא מייצר מציאות הקשורה לחברו בהתאם למה שחשב עליו. יוצא שהוא מביא לבדיקה מחודשת של הדברים, וכך אם למשל מהשמיים החליטו לתת מתנת חיים לחברו ולהפוך אותו לעשיר, אז מחשבה כמו "איך הוא הפך לעשיר פתאום?", או "למה לי לא מגיע להיות עשיר כמוהו?" עלולה להביא לכך שבשמיים יבחנו

איך הקדוש ברוך הוא נותן לזה לקרות?

מלבד לקדוש ברוך הוא. אלא שכמו שהקדוש ברוך הוא שולח לנו את המשכורת דרך החברה בה אנו עובדים, את החובות דרך דוחות חנייה, את האהבה דרך השדכנים ואת כל שאר הדברים בחיינו דרך שליחים גשמיים בעולם הזה בדרך הטבע מתוך הסתר פנים, כך גם הוא שולח לנו דינים מתוך חשבונות שמיים דרך עין הרע. בפשטות יותר, אם לקדוש ברוך הוא יש כביכול צורך להזיק למישהו מסיבה כלשהי (בגלל חטאים, נסיונות, חשבונות שמיים...), אז הוא שולח לו מישהו שיעשה לו עין הרע.

אז מה בעצם הולך כאן? האם אין דין ואין דין? איך יתכן שאדם כלשהו יכול להשפיע על החיים שלנו? הרי כולנו יודעים שהקדוש ברוך הוא שולט בכל הבריאה ומכוון הכל, אין אדם נוקף אצבע מלמטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה, אין מקריות בעולם והכל בהשגחה פרטית, אז איך בכל זאת יש למכרים שלנו העשויים מבשר ודם כל כך הרבה כוח להזיק לנו?

התשובה לכל זה היא שבאמת אין לאף אחד כוח להזיק

איך הכל מתחבר?

לחבריו לקנא, ואותה קנאה תוכל בקלות להביא עליו עין הרע. החברים בוודאי שלא יאהבו אותו יותר בגלל שיש לו רכב מפואר, וגם יהיה קשה להם לפרגן לו כאשר הוא מרגיש שכל העולם צריך להשתחוות לפניו, וכל העניין הזה יביא לעין הרע ומזל לא טוב שירדוף אחרי אותו אדם. פתאום הוא יתעורר בבוקר ויגלה שריטה ענקית על הרכב שתוציא לו את כל האויר מהגאווה המנופחת ותחזיר אותו למקומו. אותו כוח שלילי שנקרא עין הרע בא לעזור לנו לתקן את עצמנו ולהכיר טובה לקדוש ברוך הוא. לפעמים אנחנו שוכחים לומר תודה וחושבים שאנחנו מנהלים את העולם, אבל אז אנחנו מבינים שאנו צריכים להיזהר בדברים שאנו מוציאים מהפה, לא להתגאות, לא לגרום לאחרים לקנא בנו, לא לעשות רע לאף אחד או להביא לכך שיקפידו עלינו, להיות נחמדים וטובים לאחרים ולהבין שהקדוש ברוך הוא לבדו הוא זה שמנהל את העולם.

כאשר מעורבים רגשות של גאווה, שליטה, כבוד, התלהבות יתרה וכל שאר הרגשות שכביכול מוציאים את הקדוש ברוך הוא מהתמונה ומכניסים את "כוחי ועוצם ידי" כך שכאילו אנחנו אלו שעשינו את הכל, אותם רגשות הופכים אותנו לפגיעים מאוד. כעת המכרים שלנו עלולים לקנא בנו ולעשות לנו עין הרע כאשר אין לנו שום הגנה נגד הדבר.

אז מצד אחד, עין הרע נגרמת מקנאה של אחרים או גאווה והתלהבות. מצד שני, עין הרע מגיעה רק מהקדוש ברוך הוא מתוך חשבונות שמיים. יוצא שמצד אחד ישנם דברים גשמיים וטכניים המפעילים את עניין העין הרע, ומצד שני הכל רוחני על פי עולמות עליונים. אז איך שני הדברים האלו מסתדרים ביחד?

צריך להבין שכל אותם גורמים גשמיים, מייצגים גורמים רוחניים העומדים מאחורי הדברים. הגאווה היא שורש המידות הלא טובות. אדם שמרגיש גאווה חושב שיש לו כוח ולא מבין שאת כל הכוח שלו הוא מקבל במתנה מהקדוש ברוך הוא. הוא מרגיש ש"כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" (דברים ח', פסוק יז'). הרי מי מסדר שאדם מסוים יהיה יפה יותר, חזק יותר, מצליח יותר, עשיר יותר או כשרוני יותר מאחרים? אדם שמכיר באמת מבין שאת הכל הוא קיבל במתנה מהקדוש ברוך הוא, אך אדם שחי באשליות ומרגיש גאווה מנופחת (שזה לא יותר מאויר ריקני) יתייחס לדברים כאילו הם מובנים מאליהם וכאילו שהכל נעשה בזכותו. כדי להוציא את האדם ממצב של גאווה ולהכניס אותו למצב של ענווה, שהיא שורש האמונה והמידות הטובות, הקדוש ברוך הוא נתן בבריאה כוח שנקרא עין הרע. כעת אותו אדם שקנה רכב חדש מפואר ומשוויץ ליד החברים כדי להוציא לכולם את העיניים יגרום

שיטות להגנה מפני עין הרע

דופן עד כדי כך שכל הנשים במצרים היו זורקות לו תכשיטים רק כדי שישתכל עליהן. בסיפור הזה יש את הפתח הכי גדול שיכול להיות לעין הרע. אך יוסף הצדיק עשה את הדברים לשם שמיים. כאשר הוא פותר את החלום לפרעה הוא מודיע לו שהקדוש ברוך הוא פותר לו את החלום ולא הוא בעצמו. כאשר כל נשות מצרים רוצות שישתכל עליהן, הוא לא מרים את המבט מהקרקע. הוא נשאר עם אמונה שלמה שהכל מאת השם וענווה גדולה שאמנם הוא מלך, אך זה רק כי השם שם אותו במקום הזה. לכן הוא זוכה שיעקב אביו אומר עליו "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין". יוסף הוא מעל הטבע, עין הרע לא שולטת עליו. מי שבוחר בהנהגה של הקדוש ברוך הוא ומקבל עליו את עול מלכותו הוא מעל הטבע, חוקי הטבע פשוט לא

בכל זאת, אנחנו כל כך פגיעים וחשופים לעין הרע, שבוודאי שגם אם נשתדל לא להתגאות ולא לגרום לאחרים לקנא, זה יהיה כמעט בלתי אפשרי למנוע את זה. לכן כדאי ללמוד את השיטות שיש לנו כדי להגן על עצמנו מפני ההיזק.

ראשית צריך לדעת שאם עושים את הדברים לשם שמיים, לא נפגעים מכך. יוסף הצדיק היה עבד עברי בבית הסוהר במצרים, שזה פחות או יותר נחשב למקום הכי נמוך שאפשר לרדת אליו בכל העולם. מתוך המקום הזה הוא צמח ביום אחד להיות השליט על כל מצרים שהיתה המעצמה הגדולה ביותר בעולם באותה תקופה. בוודאי שלא מעט אנשים קינאו בו וחשבו עליו מחשבות שליליות. אם זה לא מספיק, הוא גם היה יפה תואר בצורה יוצאת

בנוסף, כדאי להקפיד על ענווה ויראת שמיים בכל מצב בו אנו נתקלים. אם הקלקול הוא הגאוה שגורמת לקנאה של אחרים ועין הרע, אז התיקון הוא הענווה שמסירה מאיתנו את כל הגאוה המנופחת ומשאירה אותנו נקיים. אדם שלא יתפאר ויתרברב יותר מדי, יחיה בצניעות ופשיטות מבלי להתבלט ולא ייתן פתחון פה לאף אחד, מראש ימנע את המצב הלא נעים של עין הרע. חשוב להיות בסדר עם כולם, שלא נגרום לאנשים להקפיד עלינו, לקנא בנו או בכלל לחשוב עלינו.

ישנה סגולה טובה שכדאי לומר בכל פעם שחוששים לעין הרע. האדם יאגרף את ידיו כאשר האגודל בחוץ, את אגודל יד ימין יכניס בתוך אגרוף יד שמאל ואת אגודל שמאל יכניס בתוך אגרוף יד ימין. כאשר הוא מחזיק את ידיו בצורה הזו יאמר "אנא מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטה ביה עינה בישה שנאמר בן פורת יוסף בן פורת עלי עין" וכדאי להוסיף ולומר "וידגו לרוב בקרב הארץ". זוהי לשון ארמית ופירוש הדברים הוא: אני מזרעו של יוסף בא, שלא שלטה בו עין הרע שנאמר בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. כדאי כמובן להתחזק באמונה וביטחון בקדוש ברוך הוא

איך להסיר עין הרע?

סיכוי לצאת מזה, אז חס ושלום אנו מגדילים את הכוח של העין והפחדים שלנו. כאשר לעומת זאת אנו מאמינים בקדוש ברוך הוא, מנסים להתבונן ולהבין שאין עוד מלבדו – כלומר אין שום כוח בעולם חוץ ממנו, אנו מחזקים את כוחו כביכול ומבטלים את כל שאר הכוחות הדמיוניים מסביב. אותו כוח שנקרא עין הרע מאבד את כל כוחו אם אנו מבינים שאין עוד מלבדו, שהרי אין קיום לשום כוח אחר חוץ מהקדוש ברוך הוא.

אם אנו מרגישים שכבר עשו לנו עין הרע, אז כדאי לחזק את האמונה שלנו כדי להסיר אותה מעלינו. העניין הוא שאם נבין ונכניס ללבנו שאותו כוח שנקרא עין הרע שואב את כוחו מהשם יתברך, וזהו בעצם אותו בורא שאיתו אנו מדברים ואליהו אנו מתפללים, הוא אוהב אותנו ושולט בכל הכוחות הקיימים בעולם, אז נוכל בקלות לבטל את הכוח הזה עם אמונה מתאימה. האמונה נותנת כוח, אז כאשר אנו מאמינים בעין הרע, פוחדים וחוששים שאין לנו שום

איך לא להסיר עין הרע?

מהעין הרע עצמו. אם נפנה למטפלים שונים למיניהם, ל"מוציאי עין הרע מנוסים" אותם ניתן למצוא בעיתונים, לכשפים, קמעות, שדים ורוחות, קטעי קבלה, מיסטיקנים או שלל כוחות טומאה ודברים מזיקים אחרים, אנו עלולים למצוא את עצמנו עם בעיות גדולות הרבה יותר מאלו שהתחלנו איתן. כשיש לנו עין הרע זה אומר שהקדוש ברוך הוא מדבר איתנו, הוא רוצה שנלמד משהו ונתקדם עם זה לכיוון הצמיחה הרוחנית שלנו. כאשר אנו מנסים להתחכם ולעקוף את הדרך על ידי כוחות טומאה, שכאילו אנו נותנים להם כוח ומשמעות גדולים יותר משיש לבורא בעצמו, אז גם אם כרגע העלמנו את הבעיה, בוודאי שלא פתרנו אותה. הדבר דומה לאחד שבכל פעם שיש לו איזושהי בעיה, הוא שותה כמה כוסות של אלכוהול ושוכח מהכל. אז אמנם יש לו דרך לשכוח מהר מהבעיות, אך הוא לא פתר שום בעיה ורק מכניס את עצמו לבעיות גדולות יותר. יש דברים שלא כדאי להתעסק איתם וגם אם נראה לנו שזה הועיל, בסופו של דבר נגלה שרק הזקנו לעצמנו. בעיתון אי אפשר למצוא "קוסם" שיעלים לנו בעיות (תמורת סכום סמלי...), סיאנסים והתעסקות עם רוחות זה דבר אסור בתכלית על פי התורה, כשפים זה דבר אסור ומזיק ובשביל קבלה צריך רב גדול בתורה שיוכל להכיל ולהבין את הדברים. מודעות של "פתיחת המזל" עלולות בקלות לסגור אותנו ביחד עם כל העולם הבא שלנו. סגולות שונות על פי היהדות או ברכה מרב זה בוודאי דבר טוב ומבורך, אך ההתמודדות הרוחנית והעבודה העצמית שלנו הן אלו שבאמת קובעות.

רבים שחוששים מעין הרע עושים פעולות שעלולות להזיק מאוד. חשוב לדעת להיזהר מלעשות דברים שעלולים להחליש אותנו ולהפוך אותנו לפגיעים יותר. בין היתר, חשוב לא לפחד יותר מדי מהדבר, שכן הפחד מחליש את האמונה בקדוש ברוך הוא וגורם לנו להרגיש כאילו שיש חס ושלום עוד כוח מלבדו. הפחד מוליד מציאות.

חשוב לא ללכת אחרי מנהגי הגויים ולא להידמות להם, שהרי התורה אסרה זאת. לא פעם אנשים לוקחים מנהגי גויים וסגולות שלהם לעין הרע. פסלים של עיניים גדולות או דברים בסגנון בוודאי לא יוכלו להועיל, במקרים רבים הם אף יכולים להזיק, ובכל אופן אנו גם עוברים על איסור ללכת בחוקות הגויים.

חשוב לא להאמין באמונות תפלות בנושא, שהרי כל כוח שניתן לאיזושהי אמונה, זהו כוח שאנו כביכול מורידים מהקדוש ברוך הוא וסוברים שכאן חס ושלום כוח אחר שולט ולא הוא. שיטות העבודה שלנו צריכות להיות אך ורק עם מקורות מרבותינו ז"ל. ישנן כמה סגולות המוזכרות גם בספרים שלנו, כמו צמח הרוט"א ואחרים, אבל בכלליות ככל שנמעט באמונות תפלות וכוזבות ונרכז את כוח האמונה שלנו באחד והיחיד, כך נזכה לישועה קרובה יותר בע"ה.

רבים שפוחדים מעין הרע מנסים להילחם בזה בדרכים נסתרות שלא כדרך הטבע, שעלולות להזיק הרבה יותר

איך להפוך להיות טוב עין?

תועלת.

הקדוש ברוך הוא ברא עולם בו כל נשמה מתקנת את החלק שלה והיא מקבלת את כל מה שהיא צריכה כדי לבצע את השליחות שלה בצורה הטובה ביותר. אם כולם יהיו זהים, לא יהיה בכך תיקון לעולם ואף אחד לא יתקדם בחיים. השוני מותאם לכל אחד על פי מעלתו ותפקידו. כמו שנהוג לומר שכל אחד הוא בורג במערכת. אם אדם מבין את הדבר, אז איזו סיבה יכולה להיות לו לקנא בחברו? נניח שמסיבה כלשהי נגזר על האדם לעשות תיקון על ידי העוני. השם יתברך רוצה לבחון אותנו ברגעי העניות שלו כך שיתפלל מעומק הלב וישמור תורה ומצוות מתוך דוחק. כעת אותו אדם מצטער מאוד על שאין לו מזל ושחברו הוא עשיר גדול. אך אם היה יודע את האמת, היה מבין שאם השם יתברך היה מביא לו עושר, התיקון שלו כלל לא היה מתבצע והוא לא היה מתקדם לשום מקום רוחני. כל התכלית שלו לא היתה יכולה להתקיים והוא לעולם לא היה מגיע למטרת חייו. כעת הוא יכול לקנא באחרים, לגנוב, לבכות, לכעוס ולעשות כל מה שהוא רוצה, אך רק נזק יגיע מזה. הוא יכול לחפש מתקשרים שימליצו לו על סגולות, להסתובב עם קמענות, ללכוד שדים ורוחות, וללכת לפותחי מזל שיגמרו לו את מעט הכסף שעוד היה לו, אך כמובן שזה לא יועיל. לעומת זאת, הוא יכול לבחור בדרך טובה יותר, להתקרב לקדוש ברוך הוא, להידבק בו ולהתפלל אליו מעומק הלב כמו שרק העניים יכולים (גם דוד המלך התפלל כמו עני שהוא אומר "תפילה לעני..."), ואז יוכל להגיע לתכלית האמתית שלשמה הוא בא לעולם. ומי יודע, אולי כעת כשהתכלית התקיימה, כבר אין צורך באותם ייסורים של עוני וכעת יוכלו לתת לו שפע גדול מהשמיים.

לסיום כדאי ללמוד גם איך נוכל אנחנו בעצמנו לעזור לאחרים ולא לעשות להם עין הרע. שהרי כשם שאחרים מזיקים לנו במחשבות שלהם, כך גם אנחנו עלולים לעשות עין הרע ולהזיק לאחרים מבלי לשים לב דרך המחשבות שלנו. חשוב לדעת שביהדות ישנו כלל שאומר שכשם שהאדם מתנהג עם אחרים, כך ההנהגה איתו, או בשם המוכר יותר "מידה כנגד מידה". לכן אסור לנו לעשות שיקולים אגואיסטים כמו "מה יוצא לי מזה?", "מה אכפת לי לעשות עין הרע לאחרים כל עוד אני לא סובל מזה?" וכו'. ישנו גלגל מסתובב בעולם וכאשר אנחנו לא מתחשבים באחרים, אז יגיע היום שהכל יחזור אלינו. אדם שהופך להיות טוב עין ומשתדל לא להזיק לאחרים, בסופו של דבר לא ניזוק בעצמו. כמו שאמרו על יוסף, שאותה עין שלא רצתה לזון ממה שלא שייך לה (יוסף שלא נתרצה לאשת פוטיפר) כעת הפכה להיות בלתי פגיעה לעין הרע. אדם שנשמר לא להזיק לחברו, ישמרו עליו מהשמיים שאף אחד לא יזיק לו.

כדי לא לעשות עין הרע לאחרים, אנו צריכים להישמר ממידת הקנאה. אסור לנו לקנא באחרים, יש לנו איסור תורה מתוך עשרת הדברות שאומר "לא תחמוד", והכוונה היא גם בתוך הלב אפילו שאף אחד לא יודע מכך. הקנאה מביאה צרות ונזק רב גם לאדם שמקנאים בו וגם למקנא עצמו. אדם שמקנא הוא "רע עין" והוא גורם לעצמו חולשה ורפיון באמונה, מביא על עצמו כעסים, דאגות ועצבות מהדבר שאין לו, הוא רואה את החסרונות שלו ובכך נעשה כפוי טובה לבורא ולאחרים, ומביא על עצמו חטא שמוריד אותו ממדרגתו הרוחנית שהיה בה. לשאוף ולרצות להתקדם זה דבר טוב, אך כל זה בהתאם למקום שלנו וביחס לעצמנו. לרצות את מה שיש לאחר זה דבר מזיק ואין בזה שום

בע"ה נזכה כולנו להתקרב לקדוש ברוך הוא ולקיים את התכלית שלשמה הגענו לעולם. לא נזיק לאחרים, אלא להפך, רק נקרב ונוריד שפע וטוב לעולם. מתוך כך נזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.